

VANUIT HET NIETS

Julia Navarro

Vanuit het niets

Vertaald uit het Spaans
door Marjan Meijer

Oorspronkelijke titel *De ninguna parte*
© 2021 Julia Navarro / Penguin Random House Grupo Editorial,
Barcelona
© 2022 Nederlandse vertaling Marjan Meijer /
Uitgeverij Wereldbibliotheek
Alle rechten voorbehouden
Omslagontwerp Maartje Vermeer
Oorspronkelijke ontwerp Penguin Random House Grupo Editorial /
Yolanda Artola
Foto omslag © Brunel Johnson
NUR 302
ISBN 978 90 284 5231 2
www.wereldbibliotheek.nl

*Voor mijn lieve Fernando Escribano.
Het is een voorrecht zijn vriend te zijn.*

*Met Jesús Barderas en José María San Juan deel ik al
tientallen jaren een vriendschap. Het kan zijn dat het idee
voor deze roman jaren geleden ontstond tijdens een reis
die we samen door het Midden-Oosten maakten.*

*En toen ik dacht dat ik geen tijd meer kon vrijmaken
voor nog meer vrienden, verscheen José Manuel Lorenzo
als een wervelwind met zijn aanstekelijke vitaliteit.*

*Ook Enrique Arnaldo,
altijd gul in het delen van vriendschap.*

*Voor Alba Fernández, wier leven nog geschreven moet
worden, en voor Juan Manuel, haar grootvader.*

BOEK I

Parijs, Middernacht
Abir

Ik heb nog nooit bij een vrouw geslapen. Dat durf ik niet aan. Ik zou kunnen dromen, hardop van alles zeggen dat me zou kunnen verraden. Mijn leven is samen te vatten in moorden en vluchten. Moorden en vluchten. Moorden en vluchten.

De vrouw die ik gisteravond leerde kennen, nam geuwend afscheid van me bij de deur. Ze leek opgelucht toen ze me zag weglopen. Binnen een paar minuten zou zij mijn gezicht vergeten zijn en ik haar naam.

Altijd zoek ik het gezelschap van professionals, want het enige wat ik wil is snel aan mijn gerief komen. Een enkele keer wilden ze dat ik de hele nacht bij hen bleef, maar dat heb ik geweigerd uit angst om in slaap te vallen.

Ik wandel graag alleen. Ik kom vrouwen tegen die op de straathoeken hun lichaam aanbieden, terwijl de mannen voor wie ze werken rokend in de portieken staan te wachten.

Soms vraag ik me af hoe het zou zijn om een hele nacht bij een vrouw te blijven. Misschien kom ik het wel nooit te weten. In mijn tienerjaren droomde ik van een toekomst waarin ik voor altijd met Marion samen zou zijn.

Ik loop naar het tiende arrondissement en zal langs het huis komen waar ze met haar zus Lissette woonde. Ik verwacht niet dat ik haar zal zien. Ze is er al jaren weg, maar als ik door haar straat loop, voel ik haar nog steeds dichtbij.

Marion... we zullen elkaar snel weer zien. Ik beloofde haar iets groots te doen.

Vannacht komt het verleden weer op me af, net als in veel andere nachten, en het kost me moeite mezelf te herkennen in

de tiener die ik was. Ik voel nog een rilling als ik terugdenk aan de dag waarop ik met mijn broertje en oom Jamal in Parijs aankwam...

Abir en Ismail, twee bange weesjes die geen keuze hadden. Het was de nasleep van de ramp. Mijn ramp. De moord op onze ouders in Ein Al-Hilweh. Dat Israëliische commando maakte weeskinderen van ons.

Ik sluit mijn ogen om het me beter te kunnen herinneren, al ben ik bang dat ik alles wat daar gebeurde opnieuw zal beleven en dat het daardoor nog meer gaat horen bij de nachtmerrie die me uit mijn slaap houdt.

Abir haalde diep adem en liet zich door zijn herinnering het verleden intrekken.

Die vroege ochtend in Ein Al-Hilweh stond op zijn netvlies gebrand, toen de Joden binnenstormden terwijl de familie lag te slapen. Ze waren niet op zoek naar hen, maar naar sjeik Mohsin. De sjeik was op bezoek bij een zwager van zijn moeder.

Zijn vader Jafar beval hun te vluchten en Abir nam Ismail bij de hand terwijl zijn moeder Ghada hen volgde met zijn zusje in haar armen, de lieve Dunya. Ze sprongen door een raam. Het geluid van gewerschoten weerklonk in de vroege ochtend. Zijn moeder struikelde en viel voorover. Dunya's hoofdje smakte tegen de grond en het bloed stroomde eruit terwijl zijn moeder schreeuwde. Abir draaide zich om en wilde hen helpen, maar op dat moment hoorde hij schoten waar een explosie op volgde en sjeik Mohsin schreeuwde dat ze moesten rennen. Maar hij bukte zich en probeerde de hand van zijn moeder te pakken. Hij zag vol afgrijzen dat ze gewond was. Toen de sjeik op de Joden schoot, was ze tussen hen in gesprongen om te verhinderen dat ze hem zouden doden. En daar stierf ze. Abir pakte een steen en met opgeheven vuist schreeuwde hij

naar de Jodenhonden dat hij hen zou vermoorden. Hij zou zijn belofte waarmaken. Die ging hij nu waarmaken.

Na de moord op zijn ouders bleven hij en zijn broer Ismail een tijdje in Ein Al-Hilweh wonen, een armoedig dorp waar ze zich veilig voelden omdat ze de buurt kenden. Later besliste de familie dat ze beter af zouden zijn in Beiroet. Hun neven Gibram, Sami en hun nicht Rosham deden er alles aan om hun leed te verzachten.

Ze bleven bij hen tot Jamal Adoum, een oom van hun vader, hen kwam opeisen. Toen hij had gehoord wat er was gebeurd, aarzelde hij geen moment en ging naar Libanon om te zorgen voor de twee wezen van zijn neef Jafar, die getrouwd was met Ghada. Het was zijn plicht tegenover de familie.

Oom Jamal was een bescheiden, hardwerkende man, een elektricien. Eerst was hij naar Frankrijk geëmigreerd op zoek naar werk en toen... toen had hij vanwege Noura zijn geluk moeten beproeven in België en was hij in Brussel gaan wonen. Tante Fátima was een goede vrouw en neef Farid had met zijn vroomheid en kennis het respect van de familie gewonnen. Wat Noura betreft, Abir bleef van haar houden, ook al schaamde hij zich nog zo voor haar onzedelijke gedrag.

Hij was zijn oom dankbaar dat hij hen had geadopteerd. Ze kregen zijn achternaam en hij leerde hen goede, godvrezende gelovigen te zijn. Hij streefde er vooral naar Abir en de kleine Ismail altijd mee te nemen naar de moskee. Als een van hen ziek was en zijn vrouw hem vroeg of ze thuis mochten blijven, luis-terde hij niet eens naar haar. Er bestond geen enkel excuus om niet iedere vrijdag te bidden, samen met de broeders die zich vastklampten aan hun geloof in die zondige stad.

Zijn oom geloofde niet dat hij de ongelovigen erkentelijk moest zijn. Ze vonden het goed dat hij tussen hen woonde, zeker, maar hij verdiende wel zijn eigen brood. Ze hadden hem niets cadeau gedaan, dus hij was niemand iets verschuldigd. Hij

werkte hard en daar werd hij voor betaald. Ze zagen hem niet als een van hen en zelf wilde hij zich ook niet op die plek thuis voelen. Op een dag zou Europa als rijp fruit in de handen van de gelovigen vallen.

Jamal vergaf het de Joden nooit en hij voedde zijn kinderen en zijn twee neven op met haatgevoelens voor de moordenaars. Ze mochten het nooit vergeten, de wonden mochten niet genezen.

En hij, Abir, moest leren overleven in Parijs. Hij zorgde ervoor dat hij goede cijfers haalde zodat hij op de waardering van de leraren kon rekenen, hij spande zich in om net zo te zijn als de andere jongens; zonder dat zijn oom het wist begon hij zelfs te roken en te drinken. Hij wilde het niet voor zichzelf toegeven, maar hij herinnerde zich nog dat hij verzot was op de smaak van wijn. Zijn vrienden op de middelbare school lachten hem uit omdat hij niet zijn hand onder de rokken van de meisjes uit zijn klas durfde te steken. Tot hij het op een dag wel deed.

Eigenlijk kopieerde hij het gedrag van die jongens om erbij te horen en hij begon andere moslims uit de weg te gaan. Hij wilde niet anders zijn. Hij deed zijn best om als een goede Fransman over te komen, maar die Franse jongens bleven hem altijd zien als een ‘Arabier’, zeiden ze, en ze lachten hem uit. Zijn huidskleur, zijn kleding, zijn accent met die keelklank als hij Frans sprak... Hoe hij zich ook inspande, het lukte hem niet net als de rest te zijn. Hij was zelfs een tijdje opstandig geweest, toen weigerde hij om thuis Arabisch te praten. Hij wilde alleen nog maar Frans spreken en verafschuwde het eten van zijn tante Fátima. Een paar keer strafte zijn oom hem en sloeg hem met zijn riem. Hij had nog steeds een paar littekens op zijn rug. Jamal sommeerde hem om een goede moslim te zijn en niet te denken dat hij kon veranderen in iemand die hij nooit zou zijn.

‘Waarom moeten we afstand doen van ons geloof en onze gewoontes om hen te behagen? Op een dag is heel Europa van ons en zullen de ongelovigen zich bekeren.’

Wat had zijn oom gelijk. Nu wist hij zeker dat het hun zou lukken. De Europeanen waren zwakkelingen, lafhartig. Ze werden te veel in beslag genomen door het beeld dat ze van zichzelf hadden. Met tegenzin hadden ze de deuren van hun continent opengezet en voor ze er erg in hadden zouden ze onderdeel uitmaken van de islam.

Hij stak een sigaret op en zoog de rook naar binnen zodat hij die in zijn longen voelde branden. Hij begon weer in zichzelf te praten en liet zijn gedachten de vrije loop.

Met alle plezier had hij naar het huis willen gaan waar vroeger zijn oom en tante woonden. Maar hij zou herkend kunnen worden en dat zou hem in gevaar brengen.

Hij stak zijn hand in zijn broekzak en voelde de sleutel van het huis waar hij kon gaan uitrusten. Het was van een man die hij niet eens kende en die de taak had veilige plekken te zoeken voor de 'broeders' die deel uitmaakten van enkele groepen van de Cirkel in Europa.

De man huurde appartementen en huizen voor de strijders en de leden van de slapende cellen.

Abir was een van de plaatsvervangers geworden van sjeik Mohsin, die de strijders van de Cirkel leidde. De sjeik was niet vergeten dat de ouders van Abir hun levens hadden opgeofferd om hem te redden. Vanwege een verre familieband vertrouwde hij hem bovendien zozeer dat hij het goed vond dat hij aanslagen organiseerde waaraan hijzelf soms meedeed, terwijl hij bij andere aanslagen vertrok voor ze ten uitvoer werden gebracht. Sjeik Mohsin zei dat hij liever had dat hij nog in leven bleef, dat zijn moment van martelaarschap wel zou komen.

Het vervulde Abir met trots dat hij het vertrouwen van de sjeik had; dat betekende dat de mannen hem respecteerden, maar het verplichtte hem ook om zonder aarzelen zijn moed te tonen.

Hij had bijna twee uur gelopen en hij was moe. Hij kwam in de straat waar zijn schuilplaats was. Hij bleef staan, stak nog een sigaret op om te zien of er iets was wat zijn aandacht trok. De straat lag er verlaten bij en met rustige pas liep hij naar het portiek. Hij opende de deur en ging onopvallend naar boven. Hij was opgelucht, voelde zich veilig.

Over een paar dagen zou hij naar Brussel reizen, maar voor die tijd moest hij uiterst nauwkeurig de details voorbereiden van de operatie die hij ging leiden. De hele wereld zou voor hem buigen. Hij zou de ongelovigen vernederen zoals nog nooit iemand had durven doen, en Marion zou hem daarom, tegen haar wil, bewonderen.

Tel Aviv. 5 uur 's ochtends
Jacob

‘Ik zal je vinden! Ik maak jullie allemaal dood en jullie zullen boeten voor wat jullie hebben gedaan...!’ Die kreten, die nadreunden in zijn hoofd, maakten hem wakker. In de duisternis van zijn kamer dacht hij het gezicht te zien van die wanhopige tiener, terwijl hijzelf met een wapen in zijn handen stond.

Het was een terugkerende droom die hij nooit kon verdringen. Hij was nog steeds bang voor die blik vol tranen en pijn van die jongen met de gebalde, dreigende vuist.

Hij was nooit meer dezelfde geworden. Dat kon hij niet meer. Hij vroeg zich af wie hij was, wat hij deed, wat hij wilde. Toch vond hij de antwoorden niet en hij voelde dat hij de controle over zijn leven kwijt was, als hij die ooit echt had gehad.

Hij verweet zichzelf dat hij de neiging had om elke gebeurtenis die hij had meegemaakt opnieuw te beleven, hoe onbelangrijk die ook was. Hij probeerde zijn gedachten uit het verleden helder te krijgen. Dat overkwam hem vaak. In gedachten verzonken bedacht hij wie hij was en wie hij zou kunnen zijn, en hij ploos elk moment uit in de overtuiging dat zijn leven een wending had genomen waarvan hij wist dat die verkeerd was. Hij twijfelde er niet aan dat Tel Aviv het nieuwe Silicon Valley was en daarom was het de beste plek voor zijn werk; het was alleen geen normale stad, want Israël was geen normaal land, ook al leken de Israëliërs zich dat niet te realiseren en hadden ze van de abnormaliteit van het land de normaliteit gemaakt. Ondanks alles bewonderde hij hen.

Wat hem het meest zorgen baarde was dat hij het perspectief verloor en erbij zou gaan horen, want dat hield in dat hij niet

langer kon zijn wie hij altijd wilde zijn. Vandaar dat hij het zijn moeder bleef verwijten dat ze had besloten uit Parijs weg te gaan om zich in Israël te vestigen. Niet dat hij met heimwee aan Parijs terugdacht. In die stad had hij zich ook niet thuis gevoeld, misschien omdat zijn moeder hem eigenlijk ook geen tijd of keuze had gegeven om dat te proberen en een eigen leven op te bouwen.

Hij wilde dat hij net zo onbezorgd kon zijn als veel van zijn collega's. Maar hij kon het niet laten: hij moest elke minuut die hij geleefd had uitpluizen om zichzelf te begrijpen, ook al was het niet het moment om aan het verleden te denken. Om half acht had hij een afspraak op de psychiatrische afdeling van het Sheba Medisch Centrum van Tel Aviv. Het besluit om met een psychiater te praten was moeilijk geweest, tot zijn leidinggevende, Natan Lewin, hem ervan had overtuigd dat hij het moest doen. "Ze zal je helpen je spookbeelden te trotseren. Ze is bovendien bevoegd om met vertrouwelijke informatie om te gaan. Je kunt alles tegen haar zeggen. Ze heeft mij ook een tijdje behandeld. Je zult niet de eerste zijn en ook niet de laatste van ons die orde in zijn hoofd moet aanbrengen, en ik verzeker je dat dokter Tudela bijzonder is."

Oké, hij zou gaan, maar als ze een betweter bleek te zijn, zou hij meteen weer vertrekken.

Hij nam snel een douche en ging achter de computer zitten. Voor hij naar het ziekenhuis ging, moest hij een computerprogramma afmaken. Hij vond het niet erg; hij hield van zijn werk en als die spookbeelden niet in zijn hoofd zouden zitten, zou hij bijna gelukkig kunnen zijn.

Na een tijdje keek hij op zijn horloge. Hij zou te laat komen. Hij hoopte dat dokter Tudela het niet erg zou vinden dat hij in die oude legerbroek verscheen. Die zat lekker en was goed tegen de kou en het vocht van de ochtenduren.

Toen hij bij het ziekenhuis kwam, was hij vijf minuten te laat.

Ze wezen hem de spreekkamer van dokter Tudela en hij rende door de gangen naar haar toe.

Hij had nog maar net op de deur geklopt of hij hoorde een vriendelijke, besliste stem: 'Kom binnen'. Hij ging naar binnen en zag een vrouw in de leeftijd van zijn moeder, of daar leek het in ieder geval op. Ze had kort, ongeverfd haar; het zou wel kastanjebruin zijn, maar er zaten al aardig wat grijze haren doorheen. Donkere ogen en een olijfkleurige huid. Niet mooi en niet lelijk, maar haar blik had de aantrekkingskracht van een magneet.

'Jacob Baudin?'

'Ja... Sorry dat ik te laat ben.'

'Maakt u zich geen zorgen. Twijfelde u om te komen?'

'Nee... Nou ja, eigenlijk ben ik er helemaal niet zeker van of het wel zin heeft om met u te praten.'

'Dat zult u zelf moeten beslissen.'

Haar antwoord bracht hem van zijn stuk. Hij hoorde geen scherpte in haar toon, maar wel de vastberadenheid van een vrouw die geen tegenvraag duldt.

'U weet wat voor werk ik doe, maar wat doet u eigenlijk? Zieke zielen genezen?' vroeg Jacob met een brutale ondertoon.

'Zielen... Ik raad u een roman aan, *De gelukzoeker*, geschreven door Irène Némirovsky. Dat is vast wat voor u.'

'Ik weet niet wie Irène Némirovsky is.'

'Lees haar boek en u leert haar kennen. Ze is een bijzondere romanschrijver, heel fijngevoelig. Ze stierf in Auschwitz.'

Er viel een stilte en opnieuw haalde de dokter hem uit zijn overpeinzingen: 'We hebben er behoefte aan dat er naar ons wordt geluisterd. Soms, als we onze problemen onder woorden brengen, onze meest intieme gedachten, openen we de weg om ze te leren kennen en om ze, in een enkel geval, aan te pakken.'

'Dus u bent ook een "Gelukzoeker" ...'

'Nou ja, ik hoop het niet, of ik zou in ieder geval niet verge-

leken willen worden met het personage in de roman van Némirovsky. Hoewel niet alles slecht aan hem was... Hij misleidde zijn patiënten, maar hij heeft er ook een paar geholpen zichzelf te redden. Ik verzeker u dat ik mijn patiënten niet misleid.’

‘Ik wilde u niet kwetsen.’

‘Dat hebt u niet gedaan... Goed... U werkt bij het IAI.* U hebt geluk, het is een van de beste technologiebedrijven in de wereld. Wat doet u precies?’

‘Ik ontwerp computers, drones, programma’s... Een beetje van alles.’

‘U moet heel goed zijn; uw baas, Natan Lewin, neemt alleen maar de beste mensen aan.’

Jacob haalde zijn schouders op. Hij ging haar niet tegenspreken. Ja, hij was goed in zijn werk, heel goed. Hij begreep algoritmes beter dan mensen.

‘Goed... u bent niet gekomen om over drones te praten, dacht ik zo.’

‘Nee... Eigenlijk... nou, mijn dromen zijn mijn probleem.’

‘Vindt u het niet prettig wat u droomt?’

‘Mijn dromen zijn echt een kwelling.’

‘Omdat ze te maken hebben met iets wat u hebt beleefd of waarvan u bang bent dat u het zult beleven?’

‘Misschien allebei.’

‘Het verleden blijft bij ons in het heden en dat zal het in de toekomst ook doen. Daar kunnen we niets aan veranderen, maar we kunnen wel proberen te voorkomen dat het verleden een probleem wordt dat niet valt op te lossen, of proberen het op zijn minst te verwerken.’

‘Dat klinkt gemakkelijk... maar dat is het niet.’

‘Nee, dat is het niet. Daarom bent u hier.’

Ze keken elkaar aan. Hij aarzelde, maar toen liet hij zijn

* Israel Aerospace Industries

woorden stromen zonder erbij na te denken: ‘Mijn probleem is dat ik dit land niet begrijp. Ik ben een Jood, maar ik weet niet wat het is om een Jood te zijn. Ik heb vijanden die ik niet heb gekozen. Ik weet niet of ik hier wil zijn, maar ik weet ook niet waar ik dan naartoe zou willen gaan.’

‘Waar voelt u zich thuis?’

‘Nergens.’

Dokter Tudela liet even een stilte vallen en het leek erop dat ze de woorden die ze net had gehoord op zich liet inwerken.

‘Nergens... Hebt u altijd het gevoel gehad dat u nergens thuishoort?’

‘Mijn ouders, André en Joanna, zijn geboren en getogen in Frankrijk; ik ben geboren in Beiroet en groeide daar op omdat mijn vader in die stad werkte. Mijn moedertaal was Frans, maar mijn wereld was Libanees. Het grootste deel van de dag sprak ik Arabisch. Mijn vrienden, mijn leraren, de mensen met wie mijn ouders omgingen, de stad, de smaken, de geluiden, de geur van de zee... alles maakte deel uit van Beiroet. Daar voelde ik me veilig, gelukkig. Het was een ramp voor me dat ze me meenamen naar Frankrijk.’

‘Wat gebeurde er?’

En toen haalde Jacob voor haar zijn herinneringen op. Hij vertelde haar dat hij dacht dat hij kapot zou gaan als hij Beiroet moest verlaten.

Op een avond vertelde zijn vader hem dat hij ziek was. Hij had alvleesklierkanker en er was vermoedelijk niets aan te doen, maar hij zou al het mogelijke proberen om te overleven. Daarom zouden ze weggaan uit Libanon en in Parijs gaan wonen, waar hij, zei hij, een geschikte behandeling zou kunnen krijgen.

Het had hem moeite gekost om aan de stad te wennen. In het begin lachten de jongens op de middelbare school hem uit, omdat hij, zoals ze zeiden, Frans sprak met een accent, maar hij

maakte vrienden en langzamerhand paste hij zich aan aan het leven in een herenhuis in het zestiende arrondissement, ook al voelde hij het gemis van de zee. Bovendien wierp de ziekte van zijn vader een schaduw over elk spoortje van blijdschap dat bij hem zou kunnen opkomen. Hij kon het niet accepteren dat die sterke, vastberaden man nog nauwelijks zijn bed uit kon komen. Dat zijn gebronsde gezicht een gelige kleur had gekregen, dat de kracht uit zijn armspieren verdwenen was.

Toen kwam het ergste, toen ze hem naar het ziekenhuis brachten en hij nooit meer thuiskwam. Zijn vader stierf op de dag dat hij twaalf werd en vanaf die dag heeft hij nooit meer zijn verjaardag gevierd. Hij had het gevoel dat er een vloek op die dag rustte.

Hij herinnerde zich dat zijn moeder hem eerder dan normaal wakker maakte en zei dat hij haast moest maken. ‘We moeten naar het ziekenhuis,’ zei ze. Tijdens de rit ernaartoe sprak ze nauwelijks tegen hem. Toen ze er aankwamen, stond een arts hen op te wachten bij de deur van de kamer waar zijn vader lag.

‘Het spijt me dat ik u heb laten schrikken, maar ik ben bang dat er niet veel tijd meer is. Uw echtgenoot vroeg ons u te waarschuwen en u te zeggen dat u uw zoon moest meebrengen... hij wil afscheid van hem nemen. Hij heeft zojuist gebiecht en het Heilig Oliesel ontvangen. Pater Antoine heeft gezegd dat hij tot uw beschikking staat... Hij is naar de kapel om voor hem te bidden. U moet weten, mevrouw, dat hij door het Heilig Oliesel weer energie kreeg...’ informeerde de dokter hen.

Zijn moeder beet op haar lippen, kneep in de hand van haar zoon en ging de kamer binnen, waar haar bittere blik meteen veranderde in een glimlach.

‘André, hier zijn we en Jacques komt je een knuffel geven... Je weet dat hij vandaag jarig is.’

Zijn vader aaide hem over zijn gezicht, hij had moeite met spreken.